

1 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncēes tcgãya sa góá, c'ēe zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè ēe kam kò Korinta ba kaia hãam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'ámágu sa hēé naka x'ámá sa hēéthēea kò Korinta koe hàna. Gaam nqõó ba kò cg'uria ba hēé naka tãáka zi dtcòm zi hēéthēé ka q'ãasea hãa. Paulo ba ko kái zi gúu zi ka góá, ncēe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hēé (1-4), naka kerekes koe ko kúrúè cg'arán ka hēé (5-6), naka xóé cgoakuan di tēean ka hēé naka séèkuan ka hēé (7) naka kerekes ko ma tséés ka hēé (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di aban ka hēé (12-14) naka x'oos koe tēean (15) ka hēéthēe e.

13 dim tcee ba ko ncàmkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khòè nem máàna hãa sa, témé. Ncēm tcee ba gaas tcgãyas koe kaisase q'ãaèa hãam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãan di tc'ēea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)
- Séèkuan di x'áè-kg'aman hēé naka x'áé-q'oos di kg'õè-kg'áman hēéthēé e (5-7)

- Dtcòm-kq'ao ne hěé naka dtcòm-kq'ao tama ne hěéthěé e (8-10)
- Kerekes di kg'òèan hěé naka Nqari ba qámsea máan hěéthěé e (11-14)
- X'ooan koe tēe sa (15)
- Dtcòm-kq'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, tciièa ra Jeso Krestem dim x'áè úú-kq'ao* bar gha ii ka Nqarim ma tc'èea khama, a ra a gatá ka qòesem Sosetenesem cgoa hãa.

² Tsam ko *ncēes tcgãya sa* Korinta koe hãnas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khóè tu kúrúèa, a tu a Nqarim ka tciièa Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatu hěé naka wèé ne khóè ne wèé qgàì za hàna ne hěéthěé tsam ko góá máá, ncēe X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba ko tcii ne - gane hěé naka gatá hěéthěé dim X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòò ba hěé naka X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé naka tòókuan hěéthěé mée i gatu cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-mááku sa

⁴ Wèé x'aè kar ko tirim Nqari ba gatu ka qãè-tcaoa máá, cgómkuan ãem Jeso Krestem koe máà tua hãa domka.

* **1:1: x'áè úú-kq'ao** - Gerika sa ko “apostolo” témé.

⁵ Gam koe tu wèé zi gùù zi koe qguùkaguèa khama - wèé kg'uan koe hěé naka wèé q'ãan di tc'ëean koe hěéthěé e -

⁶ tchòàs Krestem di sa ncëeska gatu koe nxàea tseegukaguèa khama.

⁷ Gaa domka tu cúis abas Nqarim koe guuas ga sa tcào tama; ãe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba qãa ka, hààm gha x'áise ka.

⁸ Kúrú tu um gha tu chòò-q'oos koe ga igaba qari, a gha nxãasega táá chibi-chibiè gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cáim ka.

⁹ Nqari ba tcom-tcomsa Me e, ncëe tcii tua ba, hàà tu gha Cóásem Jeso Krestem gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúis gùù sa kúrú ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰ Tíi qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cg'òèan cgoar ko dtcàrà tu u, a ko máá: gatu wèé tu méé tu dtcòmku naka i nxãasega xg'aekua tu koe q'aa-q'aasean kaà, naka tu gha qãèse xg'ae naka cúíta ma tc'ëe, naka cúíta ma tc'ëe-tc'ëese.

¹¹ Tíi qõe ga tuè, c'ëe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'ãa-q'ãa tea, xg'aekua tu koe i mēékuan hàna hãa sa.

¹² Méér ko sa ncëe si i: Gatu ka c'ëe ne ko máá: “Tíi ra Paulom di ra a,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Tíi ra Apolosem di ra a,” témé, ne ko c'ëe ne máá: “Tíi ra Peterem† di ra a,” témé, ne qanega c'ëe ne máá: “Tíi ra Krestem di ra a,” témé.

¹³ Kreste ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo baa kò ii ncëe gatu domka kò xgàuèa ba? Kana tua Paulom cg'òè koe tcguù-tcguuèa ii?

† **1:12: Peterem** - Gerika sa ko máá: “Kefasem di” témé.

14 Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, gatu ka cúim ga bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara Gajo tsara oose.

15 Nxãasega i gha cúí khòè ga táá hãa, tíí cg'òè koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka.

16 Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'oos di ne tcguù-tcguua, a gaas x'áé-q'oos ka oose ra c'èe khòè ga tc'èe-tc'èese tama, tcguù-tcguua ra hãa a.

17 Krete ba hààr gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qãè tchõà ner gha hàà xгаа-xгаа ka tsééa óá tea, khòèm di tc'èegan di kg'uiian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàu sa kàà hùise bóòè ka.

Krete ba Nqarim di qarian hëé naka q'ãan di tc'èean hëéthhëé Me e

18 Gane èe aagusea hãa ne koe i xgàus di tchõàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncèe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i.

19 Ncèeta i ma góásea:

“Eë tc'èega ne di tc'èea ner gha cg'òo,
a gha èe q'ana ne di q'ãan xguì,”
ta i mééèa khama.

20 Tc'èegam khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncèem nqõóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'èean ncèem nqõóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? 21 Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'èean ka khòè ne kúru, ne gane di tc'èegan ka táá bóòà q'ãa Me. Me kò Nqari ba qãè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xгаа-xgaan ncèe xae ko tséékagu koe guu a èe ko dtcòm ne kgoaran ka.

22 Juta nea ko are-aresa zi x'ái zi ne gha x'áíè sa qaa, ne ko Gerika ne tc'èean ne gha máàè sa qaa khama.

23 Igabaga ta ko gatá Krestem ncēe xgàuèa hãam ka xgaa-xgaa. I ko ncēe tchõàn Juta ne tomagu tcgái, a tãá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i,

24 igaba ãe *Nqarim ka* tciìèa hãa ne, Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēé koem Kreste ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'ēm q'ãan di Me e.

25 Eē ko cg'ãa-cg'anase bóòès Nqarim di sa cgáé si i, khóèan dis ãe ko cgáése bóòès ka, i Nqarim di kg'amkan khóèan di qarian tàà hãa.

26 Tíi qõe ga tuè, tc'ēe-tc'ēese tu nta tu kò ii sa *ēm kò Nqari ba* tciì tu u ka. Nqõóm di ne cgoa tu kò ko nxará xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'ēega tama, a cgáé tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama.

27 Igabagam Nqari ba cg'ãa-cg'ana zi gúù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa hãa, nxãasegam gha ãe tc'ēega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi gúù zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa, nxãasegam gha ãe qari ne sau-cgaekagu ka.

28 Nqari ba nxará tcg'òóa nqãaka hãnas téé-q'oos di zi gúù zi nqõómkg'ai di zi, ncēe ntcoèèa hãa zi hēé naka cgáé tama zi hēéthēé e, nxãasegam gha ãe cgáé ii zi kaàkagu ka,

29 nxãasega i gha táá cúí khòè ga Nqarim cookg'ai koe dqòmse ka.

30 Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Kreste ba kúrúa, Me hàà gatá koe q'ãan dim tc'ēe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bóòè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáóè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa.

31 Gaa domkaga i ncēeta ma góásea hãa a ko máá: “Eē *c'ēm khòè ba* dqòm kg'oana ba méém X'aiga ba

dqomì,” témée.

2

Jeso Krestem xgàuèa hãa di tchõa ne

¹ Tíi qõe ga tuè, ãer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'õè-t'õèa kg'uiian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'ëgan cgoa, ncëer kò ko hàà chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ka bìrì tu u ka.

² Bìrìsear kò hãa, Jeso Krestem ncëe xgàuèa hãam ka cúir gha tc'ëe-tc'ëese a bìrì tu u sa khama.

³ A ra a kò kg'amkan hëé, q'áòan hëé naka kaisa cgùruan hëéthëé cgoa hàà cgae tu u.

⁴ Tiri kg'uiian hëé naka xgaa-xgaan hëéthëéa kò khòè ne di kg'uiian tc'ëgan di tama a, ncëe khòè ne ko kúrú ne thamkase tc'ëea kabi i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian x'ái,

⁵ nxãasega i gha gatu di dtcòmàn táá khòèan di tc'ëgan koe hãa, igaba Nqarim di qarian koe hãa ka.

Q'ãa di tc'ëean Nqarim di i

⁶ Gatà i ii, igaba xae ko ãe dtcòmàn koe q'amà hãa ne koe tc'ëean di kg'uiian kg'ui, ncëe tc'ëea ne ncëem nqõóm di tama, kana tc'ãà-cookg'ai xu ncëem nqõóm di xu di tama a, ncëe ko hàà kaakaguè xu.

⁷ Igaba xae ko Nqarim di tc'ëean ncëe c'úùsea, a chómsea hãa ka kg'ui. Nqõóm qanega kúrúè tamas cookg'ai koem kò Nqari ba bóòà tcg'òóa, ncëes tc'ëe sam gha máà ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxãasega hãa ka.

⁸ Táá i kò cúí tc'ãà-cookg'aian ncëem nqõóm di ga ncëes gúù sa kómá q'ãa. Kómá i kò q'ana hãa, ne i ga kò x'áàn dim X'aiga ba táá xgàua khama.

⁹ Igaba ncêe i ma góásea, a ko máá:
 “Cúím tcgáím ga ba bóò zi ta ga hãa,
 me cúím tceem ga ba kóm zi ta ga hãa,
 zi cúís tcáós koe ga tcãa ta ga hãa,

gazi gúù zi ãem Nqari ba
 ãe ncàm Mea hãa ne
 kg'ónòda máána hãa zi,”
 téméè khamaga ma.

¹⁰ Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe guu a ncêe zi gúù zi nxàea tcg'òòá máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba ko wèé zi gúù zi qaara tcg'òó khama, ãe chómsea zi gúù zi Nqarim di zi hēéthēé e.

¹¹ Ndakam khóè ba c'ẽem khóèm tc'ẽe q'oo koe hãa sa q'anaa? Gaam khóèm dim tc'ẽem cúí ba q'ana. Gatà iim dàòm kam cúím khóèm ga ba Nqarim tc'ẽea hãa sa c'úua, Nqarim dim Tc'ẽem oose.

¹² Nqõóm di tc'ẽe-kg'áman ta máàè ta ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'ẽe ba máàèa, nxãasega ta gha Nqarim máà taà zi gúù zi bóòá q'ãa ka.

¹³ Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khóèan di tc'ẽegan ka ta xгаа-xгааèa kg'uiian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka ta xгаа-xгааèa kg'uiian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'ẽem di tseeguan kg'uiia tchàno-tchano, ãe Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba úua ne koe.

¹⁴ Khóèm ãe Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba úú tama ba Nqarim dim Tc'ẽem di zi gúù zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'ãa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóòá q'ãa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cúí zi ko bóòá tcg'òòè khama.

15 Khóèm ncēe Tcom-tcomsam Tc'ēe ba úúa ba ko wèe zi gúù zi qãèse bóòà tcg'òó, igabagam gabá khòè ne c'ēe ne ka bóòè naka nxàèè tama.

16 “Dìi ba nxãakamaga X'aigam *Nqarim* di tc'ēean q'ana hãa,

a ga tchàno-tchano Me?”

Igabaga ta gatá Krestem di tc'ēean úúa.

3

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

1 Tíi qõe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqõóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma.

2 Bìlan ra kò kg'ààkagu tu u, a ra a kò táá qari tc'õoan máà tu u, tc'ãò o tama tu kò hãa khama, ncēe tu qanega ma tc'ãò o tama khamaga ma.

3 Ncēes noosega tu qanega nqõóm di tu u, qanega i tauan hēe naka mēékuan hēéthēe xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqõóm di tu tama tua? Nqõóm di ne khòè ne ko hēe khama tu gáé hēe tama?

4 Ncēè c'ēm khóèm kòo máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'ēe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqõóm di ne khòè ne ko hēe khama hēe tama?

5 Kháé ba nxãaska Apolose ba dìi baà? Me Paulo ba dìi baà? Ncēe kg'ama tsam hùì-kg'ao tsam m ka, sitsam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncēm ma X'aiga ba ma wèéa tsam ga ma tsééan máàna hãa khamaga ma.

6 Tíi ra kò xhàrà, me kò Apolose *xhàrà*n kg'ààkagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u.

⁷ Gaa domkagam ãe ko xhàrà ba, kana ko *xhàrà*n kg'áàkagu ba gùù cgáé tama, igabam Nqarim cúí ba cgáé Me e, ncãe ko gùù zi kaikagu ba.

⁸ Khòem ãe ko xhàrà ba hãe naka ãe ko *xhàrà*n kg'áàkagu ba hãethãe tsara cúís tséé sa úúa, a tsara a gha wèea tsara ga surutaè, ãe tsara ma gatsara dis tséé sa ma kúrua hãa khamaga ma.

⁹ Nqarim cgoa ko tsééa xg'ae tsam khòe tsam m khama, gatua Nqarim di tu xhàrà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰ Nqarim máa tea cgómkuan kar kò tc'ãegam tshào-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshào, me ko c'ãem khòe ba tc'amkg'aia sa koe tshào. Igaba méem wèem khòe ba q'õése hãa, ntam ko ma tc'amkg'aia sa koe tshào sa.

¹¹ Cúím khòem ga ba káa me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshào ba, ncãe nxãakamaga tshàoèas téé-q'oo koe, ncãe Jeso Krete ba ii sa.

¹² Dùútsa gúùs wèes ãe khòem ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshào cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'õè nxõán di saa, a hii di saa, a dcãa di saa, kana tc'áa di saa ga igaba,

¹³ wèem khòem dis tséé sa gha hàà qãese bóose, *Jesom ko hàà kabisem* cáím ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèem khòem dis tséé sa tcg'òò, a gha kúrua bóò *dùútsa tséé si i sa*.

¹⁴ Ncãe c'ãem khòem tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúruas tséés kò ko c'ees koe guu a kg'õèase tcg'oa nem gha surutaè.

¹⁵ Ncãe c'ãem khòem di tsééan kò dàòà cg'õèè nem gha kaisas xháés koe tcãà, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gãá a nqáea hãam khòem khama ma.

16 C'ùua tu gáé hãa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim dim Tc'ëe ba gatu koe x'ãèa sa?

17 Ncèè c'ëem khòèm kò Nqarim dim còrè-nquu ba cg'õo nem gha Nqari ba cg'õo me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

18 Táá méém cúim khòèm ga ba qàe-qaese guu. Ncèè c'ëem khòèm kò gatu xg'aeku koe tc'ëea máá, nqõómkg'ai koem tc'ëega me e ta tc'ëea ne méém “kàà tc'ëe” ba ii naka baa gha nxãasega tc'ëega ba ii.

19 Ncëem nqõóm di tc'ëega nea Nqarim tcgái q'oo koe káà hùì i khama. Góásea i hãa a ko máá: “*Nqari ba* ko èe tc'ëega ne gane di kàan koe qgóó,” témèè khama.

20 I ko gaia máá: “X'aigam *Nqari* ba tc'ëega ne di tc'ëe-kg'áman q'ana hãa, káà hùì i sa,” témèè.

21 Gaa domkaga méé i cúíkhòè ga táá c'ëe khòèan koe bóðse guu. Wèé zi gúù zia gatu di zi i ke,

22 Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem* ga ii igaba, kana nqõóm ga ii igaba, kana kg'òès ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncëeskaga ko kúrúse zi gúù zi ga ii igaba, kana hààko x'aè ka ko hàà kúrúse zi gúù zi ga ii igaba; wèé zi èe zia gatu di zi i.

23 Tu gatu Krestem di tu u, Me Kreste ba Nqarim di Me e.

4

Krestem di xae tséé-kg'ao xae e, ke xùri xae e

* **3:22: *Petere*** - Gerika sa ko “Kefase” témé.

¹ Khòèan méé i Krestem di xae tséé-kg'ao xae khama ma qgóó xae e, ncêe chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ko q'óé a ko xгаа-xгаа xae.

² Tséé-kg'aom koe ko kái-kg'aise qaases gúù sa tcommè méém si i.

³ Igaba tíi ka kaisase cg'árés gúù si i, gatu ka xgàràè sa, kana khòèan dis qhàis ka igabaga, tíi igabar tíi ka xgàrase tama khama.

⁴ Cg'ãès gúùs kúrúar hãa sar tc'êe-tc'êese tama, igabas nxãa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúí Me e ncêe ko xgàra te ba.

⁵ Gaa domka méé tu táá xgàra guu nxará tòòèam x'aèem cookg'ai koe, X'aigam hàà tamas cookg'ai koe. Ncêe gha hàà ntcúúan q'oo koe chómsea zi gúù zi x'áàn koe óá ba, a ba a gha tcáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxãaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqòmkuhan hòò.

⁶ Tíi qòe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncêe zi gúù zi tséékagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxãasega sitsam koe xгаа-xгааase ka, ncêem ko máá: “Táá góásea tõe sa tsáá guu,” témé ka. Nxãaska tu cuiskaga c'èem khòè ba tcom naka c'êe ba ntcoea hãa tite.

⁷ C'êe ne ka cgáése kúrú tua ba dìi baa? Dùú sa tu úúa, máàè tama tu kò hãa sa? Ncèè máàè sia tu kò hãa, ne tu ko dùús domka máàkus tama si i khama noose dqòmsea máá?

⁸ Nxãakamaga tu wèés gúùs tc'êe tu ko sa úúa hãa na! A tu a nxãakamaga qguà! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò nxãasega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii!

⁹ Tíi ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas téé-q'oo sa máàna hãa, x'oo sa tòóa

mááèa xu khòè xu khama ma, wèém nqǒó ba tcgáí tòó xaea hãa khama, moengelean ga hëé naka i khóèan ga hëéthhëé e.

¹⁰ Krestem domka xae káà tc'ëe xae e, tu gatu Krestem koe tc'ëega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama!

¹¹ Ncëes noosega xae ko xàbà a ko cáím, a ncòbèan hanaa, a ko xgáèè, a x'ãè-q'ooan úú tama.

¹² Qómse xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khóèan kò ko sixae ka cg'ãè gúùan nxàe ne xae ko ts'ee-ts'eekg'ai i. Eë xae ko xgàràè ne xae ko qari-qari-tcaoa máá a.

¹³ Ncèè ntcoèè xae kòo ne xae ko qãèse xoa. Ncëem nqǒóm di cg'urian xae kúrúèa, a ncëes noosega ko wèéa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè.

¹⁴ Ncëes gúù sar sau-cgaekagu tu ur gha ka góá tama, igaba tchàno-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóá tu ncàm-ncamsa tu iise.

¹⁵ Eëta tu ga ma 10,000 khóèan Krestem koe ko kòre tu u úúa hãa igaba tu kái xu xòò xu úú tama, qãè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama.

¹⁶ Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa.

¹⁷ Ncëes gúùs domkar tirim cóám Timoteo ba, ncëe X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'áman Jeso Krestem di koe gha tc'ëe-tc'ëe tu u ba, ncëer ko ma wèés kerekes koe ma wèé za xgaa-xgaa a khamaga ma.

¹⁸ Gatu ka c'ëe ne tc'ëea máá, hàà ra tite, ta tc'ëea, khama ne ko bóò-boose.

¹⁹ Igabagar gha qháése hàà cgae tu u, X'aigam *Nqarim* kò tc'ëe ne, ëe ko bóò-boose ne di kg'uian

hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka.

²⁰ Nqarim di x'aia nea kg'ui di tama a, a qari di i khama.

²¹ Dùú sa tu ko tc'êe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuan hěé naka kgàeam tc'êem cgoa hěéthěéa?

Séekuan di x'áè-kg'ama ne naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áma ne (5-7)

5

Cg'ára ne kerekes di ne koe

¹ Gatu xg'aeku koe i cg'áràn hãa sa tseegukaga nxàeèa hãa, cg'áràn ncêe dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, ncêe khòem ko gam ka xòòm dis khòès cgoa xóé e.

² Igaba tu ko *qanega* bóò-boose! A tu a tshúù-tcaose kg'ae ta ga hãa. Gaam êe ncêes gúù sa kúrúá hãa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òòè!

³ Eêta i ga ma tc'áróa te gatu xg'aeku koe káà a, igabagam tirim tc'êe ba gatu cgoa hãa. Ra ncêes gúù sa kúrúá hãa ba nxãakamaga xgàraku sa tcg'òóa máána hãa, hàna kò hãam khòem khamaga ma,

⁴ gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òèm koe tu kò xg'aea hãa koe, me tirim tc'êe ba gatu cgoa hãase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hãa cgoa tua,

⁵ ncêem khòè ba satana ba máà, naka i gam di cg'ãè cauan kaàkaguè, nakam gha nxãasega gam dim tc'êe ba X'aigam dim cáám ka kgoaraè.

⁶ Gatu di dqomse ne qãè tama. C'úùà tu gáé hãa, cg'aré péré gãé-gãe ne ko wèés péré sa gãekagu sa?

⁷ Xg'aàra tcg'òó *cg'uria tu ncēe* ncìi péré gāe-gāean di i, naka tua gha nxãasega kaba tu péré tu ii, nxãakamaga tu *péré tu péré gāe-gāe* úú tamas pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncēe Krete ii ba, dàòà-máákus di iise úúèa hãa khama.

⁸ Ke tu hàà naka ta kōè sa kúrú, cg'urian hēé naka cg'āèan hēéthēé di péré gāe-gāean ncìi cgoa tamase, igaba péré gāe-gāe úú tamas pérés cgoa, péréan ncēe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹ Tcgāyas tiris góár kò máá tu us koer góáa hãa, táá méé tu cg'áràn ko kúrú khòèan cgoa xg'ae-xg'aese sa.

¹⁰ Ncēes gùù sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'árés kaga ncēm nqōóm di ne cg'árà-kg'ao ne, kana hòà-hòànasen-tcáóko ne, kana ts'ãà-kg'ao ne, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxãaska méé tu ncēm nqōóm koe tcg'oa si i gha ii khama.

¹¹ Igaba ra ko ncēeska góá máá tu u a ko máá: “Táá méé tu wèém ãe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'árà-kg'ao ba, kana hòà-hòànasen-tcáóko ba, kana kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'áà-kg'ao ba, kana ts'ãà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eèta iim khòèm cgoa táá tc'óó ga hēé guu,” témé.

¹² Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gáé ncēe tu ga ko xgàra ne?

¹³ Nqari ba ko ãe tchàa za hàna ne xgàra. “Ke cg'āè caum khòè ba gatu xg'aeku koe xhàiaгу.”

6

Dtcòm-kg'ao ne di chìbi-chibikuan ne

¹ Ncèè gatu ka c'èem kò c'èem cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáo a ãe dtcòm tama ne* cookg'ai koe séè a úú me, sí ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòè ne koem gha úú me khama ii x'aè ka?

² C'úùà tua Nqarim di ne khòè ne gha c'èem cárn ka nqóó ba xgàra sa? Ncèè nqóó ba tu kò ko xgàra ne tu gáé cg'aré chìbian ga kgoana naka xgàra hãa tite?

³ C'úùà tu gáé hãa moengelean ta gha xgàra sa? Ncèè gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncèes kg'òès di zi gúù zi xgàra.

⁴ Kháé nxãaska, ncèè ntcoekuan ncèes kg'òès di tu kò úúà ne tu ko dùús domka kerekes ka nqãaka hãa ne khòè ne koe úú ana máá?

⁵ Ncèe gúùà ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxàe. Gatu xg'aeku koe i gáé cúí khòè tc'èega ga káàa, ncèe gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a?

⁶ Igaba ncèes gúùs téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba séè a qhàis koe úú, a ncèe sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúrú!

⁷ Ncèeta ii zi chìbi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààèa tu hãa sa. Qãè i gáé tite, ncèe gatu kò ko c'èe ne khòè ne ka chìbi bóòè ne? Qãè i gáé tite gatu kò ko kàaè ne?

⁸ Igaba tu ko gatu c'èe ne chìbi bóò, a ko khòèan kàa, a ko ncèe zi gúù zi gatu ka qõese ga ne koe kúrú!

* **6:1: dtcòm tama ne** - Gerika sa ko máá: "tchàno tama ne," témé.

9 C'úua tu gáé hãa ãe cg'ãè cau nea Nqarim di x'aian q'õò tite sa? Táá qàe-qaeè guu: gane ãe cg'áràn ko kúrú ne hëé naka kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne hëé naka dxùukg'ai di séèkuan ko kúrú ne hëé naka x'ámáguse ko xu khòè xu hëé naka gaxu khama kg'àò xu cgoa ko xóé xu hëé,

10 naka ts'ãà-kg'ao ne hëé naka hõa-hõanan-tcáoa ne hëé naka kg'áà-kg'ao ne hëé naka ntcoe-kg'ao ne hëé, naka xaù-kg'ao ne hëéthëéa cuiskaga Nqarim di x'aian q'õòa hãa tite.

11 Gatú ka c'ëe ne kò ncëeta ga ii, igabaga tu kò *chìbia tu koe* q'ano-qanoè, a tu a ko séèa tcg'òò a cúia tòóè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'õèm koe hëé naka gatá dim Nqarim dim Tc'ëem koe hëéthëé tchàno tu iise bóòè.

Nqari ba tc'áróm koe hëé naka tc'ëem koe hëéthëé dqom

12 *C'ëem khòè ba ga máá:* “Wèés gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” témé - igabagar ko tíí máá, wèés gúù sa hùian úúa hãa tama. “Wèés gúùs kúrú ra kgoara máàèa,” tar ga méé - igabaga ra cuiskaga cúí gúù kaga tcèè-tcereèa hãa tite.

13 *Gaicaram ga c'ëem khòè ba máá:* “Tc'õoa ne ncààs di i, si ncàà sa tc'õoan di si i,” témé. Igabam gha Nqari ba wéèan ga kaàkagu. Tc'áró ba cg'áràn domka hãa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'áróm di Me e.

14 Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thëé ghùì ta a.

15 C'úua tu gáé hãa, tc'áróa tua Krestem di zi xòè zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòè zi

sée a cg'árà-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a!

¹⁶ C'úua tu gáé hãa, ãe ko cg'árà-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúim tc'áro me e sa? Ncēeta i ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góáèa: “Càma ne gha cúim tc'áro ba ii,” téméèa khama.

¹⁷ Igaba gaam ãe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'ẽem koe cúí ii.

¹⁸ Cg'áràn bèè! Wèé chìbian c'ẽe, ncēe khóèan ka ko kúrúè nea tc'árom koe kúrúè tama, igaba gaam ãe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'árom koe kúrú u.

¹⁹ C'úua tua, gatu di tc'ároa nea Tcom-tcomsam Tc'ẽem dim tempele me e sa, ncēe gatu koe hàna ba, ncēe tu *Nqarim* ka máàèa ba, tu gatu q'õòse tama sa?

²⁰ *Nqari* ba kaiase suruta máá tua, ke tc'ároa tu cgoa *Nqari* ba dqòm.

7

Séèku sa

¹ Ncēeska gúu zi ãe tu góáa hãa zi ka: khóèm ka i qãè e, táá méém khòè sa sée sa.

² Igaba cg'áràn ncēe kái domka méém wèém khòè ba gam dis khòè sa úúa, nakas wèès khòè sa gas dim khòè ba úúa.

³ Khòè ba méém gam dis khòès ko tc'ẽe sa máà si, nakas gataga thée khòè sa gas dim khóèm ko tc'ẽe sa máà me.

⁴ Khòè sa gas di tc'ároan koe qari úú tama, gas dim khóèm oose, me gataga thée khòè ba gam di tc'ároan koe qari úú tama, dxàeses oose.

5 Táá xóé cgoakuan cèè cgaeku guu. Igaba còrèan koe mààsean domka khao kò gatà hěé kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hěé, naka khaoa gaia xg'ae, nakam nxãasega satana ba táá kúrúa bóò khao o guu gakhao di qgóóse úú taman domka.

6 Ncēea tíí tc'ēea si i, khamar bìrí tu u tama gatà tu gha hěé sa.

7 Tc'ēe ra kòò, wèém khóè m ga kò tíí khama ii sa, igabam wèém khóè ba Nqarim koe guu a tãákase mààèa hãa. C'ēe ba gam di sa úúa, me c'ēe ba c'ēe sa úúa.

8 Ncēeskar ko sèè tama khóèan hěé naka dxàè-ntcōan hěéthěé ka máá: Kg'ama hěéa ne qãè e, sèè tamase, ncēer tíí hěéa khama, témé.

9 Igabaga ncēè qgóóse tama ne kò hãa ne méé ne sée, sée sa cgáé si i ke, kg'ama hãa a ncóóan ka.

10 Eě sèèa hãa ner ko ncēe x'áèan máà, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khóè sa méés gas dim khóè ba táá aagu guu.

11 Igabaga ncēè aagu mes kò ko ne méés kg'ama hěé sèè tamase, kana nxãaska tòókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khóè ba thěé gam dis khóè sa táá aagu guu.

12 Igaba ncēea tíí ko c'ēe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncēè c'ēem dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khóè sa úúa, si ko x'ãè cgoa ba tc'ēe ne méém táá aagu si guu.

13 Si kò gataga thěé khóè sa dtcòm-kg'ao tamam khóè ba úúa hãa, me ko x'ãè cgoa sa tc'ēe ne méés táá aagu me.

14 Khóè m ãe dtcòm tama ba nxãakamaga gam dis khóès di dtcòm an koe guu a q'anokaguèa hãa, si

gataga khòès ãe dtcòm tama sa nxãakamaga gas dim khòèm *di dtcòmàn* koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncẽeta i kò ii tama ne i ga kò gatu di cóán q'ano tama, igaba i ncẽeta ii domka i ncẽeska cóáa tu q'anokaguèa hãa.

¹⁵ Igabaga i kòo c'ẽe-kg'áía khara ãe dtcòm tama a qõò kg'oana ne méé i guuè naka qõò. Dtcòmà hãam khòè ba kana dtcòmà hãas khòès igabagas ãeta ii zi qgài zi koe xgáè-kg'ammè tama. Tòókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama.

¹⁶ Nta si ma q'ana, khòè seè, sarim khòè ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòè tseè, tsaris khòè sa tsi gha kgoara sa?

¹⁷ Wèém khòè ba méém ãem ma X'aiga ba máà mea khama ma kg'õè naka ãem ma Nqari ba tcii mea khama hẽéthẽé e. Ncẽea wèé zi kereke zi koe tirim x'áèm ga me e.

¹⁸ A khòè ba kò kg'aiga q'ãe nqãa-qgai khòèa ãem ko tciie x'aè ka? Táá méém q'ãe nqãa-qgai khòèm gha sa qaa guu. A khòè ba kò q'ãe nqãa-qgai khòèè tama ãem kò tciie ka? Táá méém q'ãe nqãa-qgai khòoku sa qaa guu.

¹⁹ Q'ãe nqãa-qgai khòoku sa gúù cgáés tama si i, si gataga thẽé q'ãe nqãa-qgai khòèè tama sa gúù cgáés tama si i, igabaga cgáés gúù sa Nqarim di x'áè-kg'áíman qgóóa qari si i.

²⁰ Wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tcii mea kam kò hàna hãas téé-q'oos koe hãa.

²¹ Qãà tsia kò ii ãe tsi kòo tciie ka? Táá hẽé nakas nxãa sa ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'aè ba tsi kòo hòè ne, tséékagu me.

²² Gaam ãe kò qãà ii, ãem ko X'aiga ba tcii me ka ba X'aigam dim khòèm kgoarasea hãa me e, me

gataga gaam ãe kò kgoarasea hãa ãem ko tciièm ka, ba Krestem dim qãà me e ke.

²³ Nqari ba kaisase suruta máá tua hãa, ke táá khòèan di qãàn kúrú guu.

²⁴ Tíí qõe ga tuè, wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tcii me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim cgoa hãa.

Khòèan ãe sèè tama a

²⁵ Ncèeska, sèè tama ne khòè ne ka. X'aigam koe guua hãa x'àèa ner úú tama, igabagar ko ncèe tíí tc'èea hãa sa birí tu u, X'aigam di thòò-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khòè ra iise.

²⁶ Ncèem x'aèm q'oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'èea máá, qãè e khòèm gha ãem ii khama ma ii sa, ta tc'èea.

²⁷ Khòè sa tsi kò úúa ne, táá aagu si tsi gha sa tc'èe guu, a ncèè khòè sa tsi kò úú tama ne, táá khòè sa tsi gha sèè sa tc'èe guu.

²⁸ Igabaga sèè tsi kò ko ne tsi chìbi kúrú tama, gataga ncèè qanega xóé cgoaè tamas khòès kò ko sèè nes chìbi kúrú tama. Igaba ãe ko sèè ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'òès di zi koe tcãà, ra ncèe zi tcabà zi koe tcg'óó tu u kg'oana.

²⁹ Tíí qõe ga tuè, méér ko sa ncèe si i: *X'aigam ko hàà* x'aèa nea cúu u. Ncèe koe guus ka méé xu ãe khòè zi sèèa hãa xu, úú zi tama khama ma hãa;

³⁰ gataga méé ne ãe ko kg'ae ne kg'ae tama khama ma hãa; naka ne ãe qãè-tcaoa hãa ne, qãè-tcao tama khama ma hãa; naka ne ãe ko x'ámá ne, gúùan ãea gane di tama khama ma hãa;

³¹ ãe ko nqõóm di zi gúù zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tséé tama khama ma hãa, ncèem nqõó ba ko ncèem kámám ka chòò ke.

³² Káíse tc'ěe-tc'ěesean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'ěe. Séè tamam khòè ba X'aigam di zi gùù zi koe tcãà tc'ěea, X'aiga bam ga ma qãè-tcaokagus koe.

³³ Igaba ãe séèa hãam khòè ba nqõóm di zi gùù zi koe tcãà tc'ěea, gam dis khòè sam ga ma qãè-tcaokagus koe -

³⁴ i tc'ěe-kg'áma ba q'aa-q'aasea. Khòès ãe séèè ta ga hãa sa kana kg'áo-khoe cgoa qanega xóé tamas khòè sa X'aigam di zi gùù zi koe tcãà tc'ěea, nxãasegas gha tc'áróa sa hěé naka tc'ěea sa hěéthěé koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòès ãe séèa hãa sa nqõóm di zi gùù zi koe tcãà tc'ěea, gas dim khòè bas ga ma qãè-tcaokagus koe.

³⁵ Ncëe gúùa ner ko hùia tu domka nxàe, xgàè-kg'am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'òè ka, a tu a X'aigam koe x'ãè a táá wèé za séèa tòòè.

³⁶ Ncèè khòèm kò tc'ěea máá, ãem séèkuan nqòòkagua hãas dxàe-coas qanega xóé cgoaè tama sa séèan kam qãès gùù sa kúrú tama, ta tc'ěea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méém guuè naka ba ãem tc'ěea hãa sa kúrú naka baa séè si, tshúùs gùù sam gha kúrú tama ke.

³⁷ Igaba khòèm ãe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'ěe gùù kaga chùie tama ba, igaba ãem tc'ěea a kúrú kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóé cgoaè tamas khòè sam séè tite sa bìrísea hãa ba, nxãa ba ko qãès gùù sa kúrú.

³⁸ Khama nxãaska ãe ko qanega xóé cgoaè tamas khòè sa séè ba ko qãès gùù sa kúrú, igabaga ãe séè tama ba ko kaisase cgáés gùù sa kúrú.

³⁹ Khòè sa x'áèan dòm q'oo koe hãa, gas dim khòem kg'òèa hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòè ba x'óó nes tc'ëes kom khòè ba séean koe kgoarasea hãa, igabaga méém X'aigam di ba ii.

⁴⁰ Tíí ko bóò kas gha kaisase qãè-tcaoa, séèè tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'ëea máá, tíí igabaga thëe Nqarim dim Tc'ëe ba úúa hãa, ta tc'ëea.

Dtcò-m-k'ao ne hëé naka dteò-m-k'ao tama ne hëéthëé e (8-10)

8

Kúrua mááseèa nqàrian ko máàè tc'òoa ne

¹ Ncëeska, kúrua mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan dim *kg'uim dim xoa ba*: Q'ana ta hãa, wèéa ta ga q'ãan di tc'ëean úúa hãa sa. Q'ãan di tc'ëea ne ko kúru ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghùì ta a.

² Khòem ãe tc'ëea máá, c'ëe gúùm q'ana hãa, ta tc'ëea ba qanega cúí gúù ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama.

³ Igabaga khòem ãe Nqari ba ncàma ba Nqarim ka q'ãaèa.

⁴ Khama ncëeska, kúrua mááseèa hãa nqàrian ko máàè tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrua mááseèa hãa nqària nea nqòómkg'ai koe cg'ãa-cg'ana a sa, i gataga c'ëe nqàri káà a, igabam cúím Nqari ba hàna.

⁵ Nxãata i ma kái nqàrian nqarikg'ai koe hëé kana nqòómkg'ai koe hëéthëé hàna igaba - ncëe i tseeguan kaga ma kái “nqàrian” hëé naka “x'aigan” hëéthëé ma hàna khamaga ma,

⁶ igabam gatá ka cúim Nqari ba hàna, Xòò ba, ncêe wèé zi gúù zi kúrúa hãa ba, ta Gam ka kg'òèa ba, naka cúim X'aigam Jeso Krete ba hěéthěé e, ncêe wèé zi gúù zi Gam koe guu a kúrúèa ba, ncêe Gam ka ta kg'òèa ba.

⁷ Ncêes gúù sa wèé khòè koe q'ãase tama. Iga-baga ne c'êe ne khòè ne qanega tc'êea máá, kúrúa mááseèa hãa nqáàrì ne kg'òèa, ta tc'êea. Gaa domk-aga ne tc'êea máá, kúrúa mááseèa hãa nqáàrian di tc'òoa ne ko tc'òòè, ta tc'êea. I ncêem dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'uri-cg'urièa, kg'amka a khama.

⁸ Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúù-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹ Q'ana méé tu hãa naka táá gatu di kgoarasean tséékagu naka êe kg'amka ne kúrú naka ne chìbian koe tcãà guu.

¹⁰ Ncêè c'êem khòèm tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáá tc'èega tsi bóò, tsi ko kúrúa mááseèa hãa nqáàrian dim còrè-nquum koe tc'òó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrúa mááseèa hãa nqáàrian di tc'òoan tc'òó tite?

¹¹ Me gha ncêem dàòm ka kg'amkam qõem tsari ba, ncêe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari “tc'èegan” ka cg'òèe.

¹² Eè tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qõese ga ne di thòò-thòo, a ko gatu ka qõese ga ne koe chìbian kúrú, ne tu ko ncêem dàòm ka Krestem koe chìbian kúrú.

¹³ Khama, ncêè tc'òoan kò ko tí qõe ba kúrú me ko chìbian koe tcãà ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chìbian koe

táá tcãà me ka.

9

X'áè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

¹ Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'áè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá dim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrúa hãa koe tu gáé guu tama?

² Eëtar ga ma c'ëe ne koe x'áè úú-kg'ao ra tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'áè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'ái tu u, x'áè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³ Eë tshúú xòèa te ko qaa ne koer gha ncèèa mááse ncèeta ma xon ka:

⁴ Tc'óóan hëé naka kg'ààn hëéthëé koe tsam gáé kgoarasea hãa tama?

⁵ Dtcòma hãas khòè sa sèè a nxãas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hãa tama, ncëe c'ëe xu x'áè úú-kg'ao xu hëé naka X'aigam *Jesom* ka qõesea xu hëé naka *Petere** ba hëéthëé xu ko hëé khama ma?

⁶ Kana tíí hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses guù saa?

⁷ Ndakam ncõo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Dìí ba ko kg'om xhàrà ba xhàrà a táá tc'áróa ba tc'óó? Dìí ba ko piri zi kòre bìla zi kg'àà tamase?

⁸ Ncëe zi guù zi tíí tc'ëe koe tcg'oa tama, a zi a ko thëé Baebes kaga nxàèè. Tseegu tama raà?

⁹ Moshem di x'áèan koe i góásea khama a ko máá: “Ghòèm kò ko maberean náà gáí a ko dxòó ne méé

* **9:5: *Petere*** - Gerika sa ko “Kefase” témé.

tsi táá dxòóan cara me guu,” témée. Nqari ba gáé kò ko ghòèm ka *cúí* tc'ěe-tc'ěese?

¹⁰ Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góáèa hãa, xhárà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hãase xhárà nakam náà gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hãase náà gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòò di i.

¹¹ *Eě xae ko qãè tchõàn birí tu u ka xae kò Tcom-tcomsam Tc'ěem di cgùrian gatu koe xhárà. Ka xae gáé nxãaska, gatu koe xae gha gùù zi tcuùan di qarian úú tama?*

¹² Ncèè c'ěe xu kò qarian úúa hãa ãeta ii hùian xu gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

Gatà i ii igaba tsam ncèe qarian tséékagu ta ga hãa. Igaba tsam ko kg'ama wèés gùù sa qáo tcáoan cgoa kúrú, nxãasega tsam gha táá Krestem di qãè tchõàn di xгаа-xgaan xgáè-kg'am ka.

¹³ C'úúa tu gáé hãa ãe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'òoan tempelem koe hòò sa, xu ko ãe ko altaram koe tséé xu ãe dàòa-máákus ko tcg'òóa mááèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa?

¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam ko X'aigam *Nqari* ba x'áèan tcg'òó, ãe ko qãè tchõàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'òèan gaan koe hòò sa.

¹⁵ Igabagar ncèe qarian ka cúían ga tséékagu ta ga hãa. A ra a gataga kúrúa tu gha máá te zi di nqòòan úúa hãase ncèe zi gùù zi góá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'ěem khóè ba guu nakam hàà tiris koase sa ntcoe ka tamase.

¹⁶ Qãè tchõà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hãa tite, kaisase ko tí koe qaases gùù si i khama. Cg'ãè i gha ii ncèe qãè tchõà ner kò xгаа-xгаа tama ne!

17 Ncēes gúù sar kò ko tí tc'ēe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tí tc'ēe koe guua hãa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim máa tea tsééan kúrú.

18 Ka nxãaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? *Káa si i!* Gaa domka méér khóèan surutakagu tamase qãè tchõàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qãè tchõàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

19 Eëtar ma kgoarasea, a c'ēe khóè dir qãàr tama ra a, igaba ra kò wèém khóèm koe qãà ba kúrúse, nxãasegar gha kái ne khóè ne Nqarim koe kabi ka.

20 Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxãasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncēe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tí igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (ēetar ma x'áèan dòm q'oo koe hãa tama igaba), nxãasegar gha ēe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka.

21 Eë x'áèan úú tama ne koer kò x'áè úú tamam khama ma qgóóse, nxãasegar gha gane ēe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncēe sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner ko komsana khama).

22 Eë kg'amka ne koer kò kg'amkam khama ma qgóóse, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wèés gúù sar wèè khóèan koe kúrúsea, nxãasegar gha wèè zi qgái zi koe c'ēea ne ga kgoara ka.

23 Wèè zi ncēe zir ko qãè tchõàn domka kúrú, nxãasegar gha qãè tchõàn di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka.

24 C'úua tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wèé qàrò-kg'aoan qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thëé naka tua gha nxãasega

surutan hòò.

²⁵ Wèém khòèm ãe tààku dis kòès koe ko tcãà ba ko thòòkas xгаа-xgaases qarís koe tcãà. Eẽ sa ne ko kúru, nxãasega ne gha chòòkos cába sa cábakaguè ka; igaba ta ko gatá chòò tamas cábas domka kúru sí.

²⁶ Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'ãám cgoa ko x'ãákum khòèm khama ma x'ãà tama.

²⁷ Igabar ko tirim tc'áro ba qgóó xgáè, a ra a ko qãà ba kúru me, khòè ner ko xгаа-xгаа qãá q'oo koer gha nxãasega táá xhàiguè ka.

10

Iseraele koe kúru sea zi gúu zi di dqàèkua ne

¹ Tíi qòe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu gha sar ko tc'èe, gatá ka tsgòose ga ne wèé ne kò túú-c'òòs dòm q'oo koe hãa, a kò wèéa ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa.

² A ne a kò wèéa ne ga túú-c'òòs koe hëé naka tshàa-dxoom koe hëéthëé Moshem koe hãase tcguù-tcguuè.

³ A ne a kò wèéa ne ga cúis tc'òos tc'èem di sa tc'òó.

⁴ A ne a kò wèéa ne ga cúis gúus kg'áa di sa kg'áa tc'èem di sa, ãe ko xùri nem nxõám tc'èem dim koe ne kò kg'áa khama; me kò ãem nxõá ba Krete Me e.

⁵ Igabam kò Nqari ba kái-kg'áa ne táá qãè-tcaoa máa, i kò tc'ároa ne tchàa-xgóos koe dxàua q'aàè.

⁶ Zi kò ncèe zi gúu zi gatá koe x'ái zi iise kúru se, nxãasega ta gha cg'ãè zi gúu zi táá tcáoa ta koe tcãà ka, ãe ne ko gane hëé khama.

⁷ Táa kúrua máaseèa hãa nqárian dqom guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama. Ncèe i ma góásea a

ko máá: “Khòè nea kò ntcõó, a tc'õó a kg'áà a ne a ko tõe a ntcãà,” témé khama.

⁸Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, i ko cúím cáím ka 23,000 khama noo khòèan x'óó.

⁹Táá méé ta Krete ba kúrúa bóò guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ko cg'aoan ka cg'õòè.

¹⁰Táá méé ta kg'ui-kg'uise guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ne a kò cg'õòokom moengelem ka cg'õòè.

¹¹Ncëe zi gúú zi kò gane koe kúrúse, *gatá koe* zi gha x'ái zi ii ka, a ko q'ãa-q'ãa ta a zi gha ka góá tòòè, gatá ncëe chòò dim x'aèm ka hàà cgaeèa ta ka.

¹²Khama ncëe qarika tsi tõe, ta tsi kò tc'ëea, ne méé tsi q'õése naka táá cg'áé!

¹³Wèè kúrúa bóòkuan ãe gatu koe ko kúrúse nea khòèan koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúa bóòè tite, igabam gha ãe ko hàà cgae tu us kúrúa bóòkus koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxãa si sa, nxãasega tu gha qáò-tcaoa máá si ka.

Kúrúa mááseèa hãa nqárian dis kòè sa hëé naka X'aigam Nqarim dis tc'õò sa hëéthëé e

¹⁴Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúa mááseèa hãa nqárian bèe.

¹⁵Tc'ëega tu khòè tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòà tcg'òóa mááse dùú sar ko kg'ui sa.

¹⁶Kubis ncëe ts'eekg'aian di còrèan ko gaas koe nxàèè sa, ncëe ta ko Nqari ba gaas koe qãè-tcaoa máá sa, nxãa sa gáé Krestem di c'áòan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I péréan ncëe ta ko khòá Krestem òòm tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama?

17 Cúim péré ba hàna, domka ta gatá ncêe kái ta cúim tc'áró me e, wèéa ta ga ko cúim péré ba tc'óó khama.

18 Iseraele di ne khòè ne ka tc'êe-tc'êese: gane êe ko altaram koe dàòà-mááku sa tc'óó ne, nxãa nea gáé Nqarim di tsééan altaram koe ko kúrúè koe xg'aea hãa tama?

19 Kana ra ko dùú sa nxàe? Kúrúá mááseèa nqárian di dàòà-mááku sa gúú cgáé si i saà, kana kúrúá mááseèa hãa nqári nea gúú cgáé e saà?

20 Eê-êe, nxãas tama si i. Méér kos gúú sa ncêe si i: kúrúá mááseèa hãa nqárian di zi dàòà-mááku zi ko dxãwa tc'êean kúrúá mááè khama zi Nqari ba kúrúá mááè tama, ra tc'êe tama dxãwa tc'êean cgoa tu gha xg'ae sa.

21 Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'áà, naka tua dxãwa tc'êean dis kubis koe ga thêé kg'áà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'óó naka tua gataga dxãwa tc'êean dim tafolem koe ga thêé tc'óó hãa tite.

22 Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'êea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'êea?

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasease hãa ne

23 *C'êe khòèa ne ga máá:* “Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *igabar ko tí máá:* “Wèés gúú sa hùian úúa hãa tama,” témé. *I ga c'êe khòèan máá:* “Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *ra ko tí máá:* “Igabas wèés gúú sa tshàoa ghù tsi tama,” témé.

24 Táá méém c'êem khòè ba gam ko tc'êes gúú sa qaa guu, igaba méém c'êe ne ko tc'êe zi gúú zi qaa.

25 Wèés gúùs kg'òóan ko x'ámáguè qgàì koe ko x'ámáguè sa tu ga tc'òó, káíse tc'ěe-tc'ěese naka tề tamase.

26 Nqǒó ba hěé naka wèés gúùs ẽe gaam koe hàna sa hěéthěéa Nqarim di i khama.

27 C'ěem khòèm dtcòm-kg'ao tamam kò tc'òoan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèés gúùs cookg'aia tu koe ko tòòè sa tc'òó, káíse tc'ěe-tc'ěese naka tề tamase.

28 Igaba ncěe c'ěem khòèm kò birí tu u a ko máá: “Ncěe sa dàò-a-máákus koe guua,” témé ne táá tc'òó si guu, gaam khòèm ẽeta ma birí tua hãa ba hěé naka káíse tc'ěe-tc'ěesean hěéthěé domka.

29 Káíse tc'ěe-tc'ěesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàe tama, a ko c'ěem dian nxàe. Nta i gha ma c'ěem khòèm di káíse tc'ěe-tc'ěesean tiri kgoarasean koe xgàè-kg'am te?

30 Ncěe qãè-tcaoaser kòo tc'òó ne ra ko dùús domka cg'ãèse kg'ui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãè-tcaoa máá ka.

31 Igaba nxãaska, tc'òó tu ga ko kana tu ga ko kg'áà kana dùú wèé ẽe tu ga ko kúrú igabaga, wéean ẽe ga Nqarim di dqomàn di iise kúrú.

32 Khòèan *gaan di dtcòmàn koe* qómàn qgóókagu tama tu khòé tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba.

33 Ncěer ko tíí ma wèé zi dàò zi ka ma wèé ne khòé ne qãè-tcaokagu khama ma. Tiri qãèa ner qaa tama igabar ko kái ne di qãèan qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11

1 Serè te tu, ncěer ko ma Krete ba ma serè

khama ma.

Kerekes di kg'òèan hěé naka Nqari ba qámsea máán hěéthěé e (11–14)

Còrèan di qgàian koe qãèse qgóósea ne

² Eěr kò máà tu u xгаа-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèès gúùs koe tc'ěe-tc'ěese te khamar ko dqòm tu u.

³ Igabar ko tc'ěe, bóda tu gha q'ãa sa, wèém khòèm dim tcúú ba Kreste Me e, me khòès dim tcúú ba gas dim khòè me e, Me Krestem dim tcúú ba Nqari Me e sa.

⁴ Khama khòèm ěe cábá hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu.

⁵ Si ko wèès khòès ěe cábá tamase ko còrè kana ko porofita sa, gas dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúa sas dqòma hãa khamaga i ii khama.

⁶ Khòès ko cábá tama ne méés gataga c'òda sa thěé dqòm. Igaba ncěè khòès ga dqòma tcg'òós kò sau-saugas gúù sa ii, ne méés nxãaska cábá.

⁷ Khòè ba méém táá cábás gúù si i, Nqarim dis ii sa hěé naka x'áà ba hěéthěé me e ke, si khòè sa khòèm dis x'áà si i.

⁸ Khòè ba khòès koe guu naka kúrúè tama, igabas khòè sa khòèm koe guu a kúrúèa hãa khama.

⁹ Me kò gataga khòè ba khòès domka kúrúè tama, igabas kò khòè sa khòèm domka kúrúèa hãa.

¹⁰ Ncěes gúùs domka hěé naka moengele xu domka hěéthěé méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái.*

* **11:10:** *méés khòè sa cábá hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái* - Gerika sa ko máá: “Khòè sa méés tcúúa sa koe qarian úúa hãa,” témé.

¹¹ Igabas X'aigam *Nqarim* koe khòè sa khòèm ka cúia hãa tama, nakam khòè ba khòès ka cúia hãa tama.

¹² Ncêes ma khòè sa khòèm koe guua hãa kham-agam ma khòè ba khòès ka ábàèa khama; i wèé gùùan ga *Nqarim* koe guua.

¹³ Bòda tcg'òóa mááse: khòès gha cába tamase *Nqari* ba còrèa ne qãè e sa?

¹⁴ Gùù zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qáo c'òòan úúa ne i sau-sauga a sa,

¹⁵ igaba ncèè khòès kò qáo c'òòan úúa ne i gas di x'áa a? Qáo c'òòan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama.

¹⁶ Igaba ncèè c'èe khòèan kò ncèe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita ãeta ii kg'òòan úú tama, zi *Nqarim* di zi kereke zi igabaga ãeta ii kg'òòan úú tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'õo sa

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷ Igabaga ncèe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúru, qãèan ka khama.

¹⁸ Tc'ãà dis gùús kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'èea máá c'èe koe i tseegu u, ta tc'èea.

¹⁹ Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega ãe tchãno ii ne bóda q'ãaè.

²⁰ Eè tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan *Nqarim* dis tc'õos dqòda dis tama si i.

21 Tc'óó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'óóa mááse, me c'èe ba xàbà, me c'èe ba nqàre.

22 X'áéan tu gáé úú tama, kg'áà tu ga, a tc'óó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa ntcoe, a ãe káà gùù ne sau-cgaekagu? Dùú sa ra gha gatu ka méé? Dqom tu u méér? Igabar ncēes gùùs koe guu a cuiskaga gatà hēea tite.

23 X'aigam *Nqarim* kar máàèa hãa ncēer ko gataga thēé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò ãem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcààem ntcùum ka péréan sèè,

24 a ãem ko Nqari ba qãè-tcaoa máá ka khóá q'aa si, a máá: “Ncēea Tiri tc'áróan ga a, ncēe gatu di i; ncēeta méé tu hēé, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka,” témé.

25 Gaam dàòm cúim kam kò tc'óóa xu ko xg'ara ka kubi sa sèè, a máá: “Ncēes kubi sa kabas qáé-xg'ae si i c'áòa Te koe; ncēeta méé tu hēé, wèé x'aèan ãe tu ko kg'áà ka, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka,” témé.

26 Wèé x'aèan ãe tu ko ncēe péréan tc'óó, a ko ncēes kubis koe kg'áà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga síi hàà khama.

27 Gaa domkam gha ãe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'óó a ko Nqarim dis kubis koe kg'áàm khòè ba chìbiga ii, a ba a gha ko X'aigam *Nqarim* dim tc'áró ba hēé naka c'áòa ba hēéthēé cg'uri-cg'uri.

28 Gaa domka méém khòè ba kg'aika tcáóa ba q'oo qãèse bóò naka baà nxãwa péréan tc'óó naka baà Nqarim dis kubis koe kg'áà.

29 Ncèè c'èem khòèm kòò tc'óó a ko kg'áà, Nqarim dim tc'áró ba ko dùú sa méé sa bóòà q'áa tamase, nem gha ko èem ko tc'óó a ko kg'áà ka gam dis xgàraku sa óága cgaese khama.

30 Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áía tu kg'amka a, a ko tsàà, i c'èe-kg'áía tu x'óóa.

31 Igaba ncèè gatá ka ta kòò xgàrase ne ta Nqarim di xgàrakuan dòm q'oo koe hãa tite.

32 Igaba ncèè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano ta a, nxãasega ta gha táá nqõóm di ne cgoa cg'õòè ka.

33 Ke tu nxãaska tíí qõe ga tuè, èe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'óó ne méé tu qãàku.

34 Ncèè khòèm kò xàbà hãa ne méém x'áéa ba koe tc'óó, naka tu gha xg'aea tu kò hãa ne nxãasega táá xgàràè guu.

Hààr ko x'aè kar gha hàà c'èe zi gúù zi ka qãèse bìríá tchàno-tchano tu u.

12

Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi

1 Ncèeska, tíí qõe ga tuè, tc'èe ra ko Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi ka tu gha q'áa sa.

2 Q'ana tu hãa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúá mááseèa hãa nqàrían koe tceea úúèa sa, ncèe kg'ui tama a.

3 Gaa domkar ko tc'èe, ncèes gúù sa méé tu q'áa sa: Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'èem ka gha kg'uikaguè a máá: “Jeso ba méém cgúíè” témém khòè ba káà me e, me gataga káà me e, Tcom-tcomsam Tc'èem ka hàà cgaèè tamase gha máá: “Jeso ba X'aiga Me e” témé ba.

⁴ Tãáka zi aba zi hàna, igabagam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hàna.

⁵ Tãáka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúim Nqari ba hàna.

⁶ Tãáka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúim Nqari ba hàna, ncêe ko wèéa zi ga wèém khòèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷ Wèém khòèm koe i ko Tcom-tcomsam Tc'ëem di aban tãákase x'áise, nxãasega ne gha wèé ne khóè ne tsééa g'ae ka.

⁸ Tcom-tcomsam Tc'ëem kam ko c'ëe ba tc'ëean di kg'uiian máàè, me c'ëe ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga q'ãan di tc'ëean di kg'uiian máàè.

⁹ Me c'ëe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga dtcòm sa máàè, me c'ëe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem kaga khóèan qãèkagu di zi aba zi máàè.

¹⁰ Me c'ëe ba are-aresa zi gúù zi kúrú di qarian máàè, me c'ëe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tc'ëe xu bóòaa q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãáka xu tam xu ka kg'uiian dis aba sa máàè, me c'ëe ba tãás kg'ui sa kg'uia kabi dis aba sa máàè.

¹¹ Cúí a Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem di tséé e ncêe wèé e, Me ko wèém khóè ba q'aa-q'aa máá a, ãem ko ma Gabá ma tc'ëe khama.

Cúim tc'áróm kái xòèan úúu ba

¹² Ncêe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúu, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúim tc'áro ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii.

¹³ Wèéa ta cúim Tcom-tcomsam Tc'ëem ka tcguù-tcguuèa hãa, cúim tc'áro ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hëé, Gerika ne hëé, qãà ne hëé naka ãe

kgoarasea hãa ne ne hëéthhëé e, me kò wèéa ta koe ga cúim Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ntcãa tcãàèa hãa.

14 Tc'áro ba cúim xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama.

15 Ncèè nqàrèm kò xg'ao máá: “Tshàur tama ra a khamar tc'árom dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúus domka táá tc'árom dim xòè ba ii? Cuiskaga a!

16 Ncèè tceem kò xg'ao máá: “Tcgáír tama ra a khamar tc'árom dir xòèr tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúus domka táá tc'árom dim xòè ba ii? Cuiskaga a!

17 Ncèè wèém tc'árom kò xg'ao tcgáí ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncèè wèém tc'árom kò xg'ao tcee ba ii ne ba ga ko ntama ma hmàm xám?

18 Igabagam Nqari ba wèém tc'árom di xòèan tchànose tóóa hãa, Gam ko ma tc'ëe khama.

19 Ncèè wèéan ga kò xg'ao cúim xòè ba ii ne ba ga kò tc'áro ba ndaa hàna?

20 Ncèe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áro ba cúí me e.

21 Tcgáí ba cuiskaga tshàu ba bìrí naka máá: “Tc'ëe tsi tama raa,” téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan bìrí naka máá: “Tc'ëe tsao o tama raa,” téméa hãa tite.

22 Igaba, gaa xòèan tc'árom di ncèe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a.

23 Ta ko gataga c'ëe xòèan tc'árom di ncèe cg'árese ncàm mèa khama ii i, nxãan kaisa ncàm an gcoa qgóó. A ta a ko c'ëe xòèan gatá di ncèe chómsea a, cgáése q'óé,

24 i gatá di xòèan ncèe tchàa za hàna a, cgáé q'óékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'árom di zi

xòè zi gatà ma xg'ae-xg'aea, a ncàmàmè tama zi xòè zi kaisa ncàman máàna hãa,

²⁵ nxãasega i gha q'aa-q'aasean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'êe ba qãèse qgóó ka.

²⁶ Cúím xòèm kòò thõò ne i ko wèé xòèan ga thõò, cúím xòèm kòò dqòmàmè ne, i ko wèé xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷ Tu gatu Krestem di tu tc'áro tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u.

²⁸ Me Nqari ba kerekes koe khóè ne tãáka zi téé-q'oo zi koe tòóa: tc'ãà dis koe x'áé úú-kg'ao xu, cím dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xgaa-xgaa-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúù zi di ne tséé-kg'ao ne hěé, naka qãèkagu di qarian úúa ne khóè ne hěé, naka khóèan ko hùì ne hěé, naka khóèan tc'ãà-cookg'aia ne hěé naka tãáka xu tam xu cgoa ko kg'ui ne hěéthéé e.

²⁹ Ka nea kháé wèéa ne ga x'áé úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xgaa-xgaa-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gúù zi di ne tséé-kg'ao nea?

³⁰ Kana nea ko wèéa ne ga aban khóèan qãèkagu di máàèa? Kana nea ko wèéa ne ga tãáka xu tam xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tãás kg'ui sa kg'uia kabi?

³¹ Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.

Ra gha ncēska kaisase qãèm dàò ba x'ái tu u.

13

Ncàmku sa

¹ Ncèè tãáka taman khóè ne di cgoar kòò kg'ui naka moengelean dian cgoa hěéthéé e,

igabar kò ncàmkuan úú tama
 ner nxãaska kg'ama ko tcěé-tcěes qanos
 khama ii
 kana xg'áma ko xg'aeè sara qano sara
 khama.

² A ncěè porofitan dis aba sar kò úúa,
 a ra a wée zi gúù zi chómsea zi q'ana,
 a ra a wèè tc'ěean q'ãan di ga úúa,
 a ra a wèè dtcòmàn ga úúa ncěe xàbìan ko
 nxònokagu u,

igabar kò ncàmkuan úú tama
 ner gúù cgáér tama ra a.

³ A ncěè ěer q'òòà hãan wèè gar kò ko ěe dxàua ne
 máà,
 a ra a ko tc'áróa te tcg'òó, dàòè i gha ka,
 igabar kò ncàmkuan úú tama
 nes ěe sa cúí gúù ga kabi máá te tama.

⁴ Ncàmku sa
 qáo tcáo si i,
 a sa a qãè tcáo si i,
 ncàmku sa tau di tama,
 a sa a bóò-boose di tama,
 a sa a koase di tama,
⁵ a sa a tshúù cau tama,
 a sa a qaara mááse tama,
 a sa a qháése xgòakaguè tama,
 a sa a cg'ãè gúùan kúrúèa hãa tcáoa sa koe tòó tama,
⁶ a sa a cg'ãè zi gúù zi ka qãè-tcaokaguè tama,
 igabagas ko tseeguan di zi gúù zi ka qãè-
 tcaokaguè,
⁷ a sa a ko wèè gúùan koe qgóóse,
 a sa a ko wèè gúùan koe dtcòm,
 a sa a wèè gúùan koe nqòòan úúa,

a sa a ko wèé gúùan qáò-tcaoa máá.

⁸ Ncàmku sa chõò tite,
si gha porofita sa kaà;
si gha tãá xu tãm xu cgoa kg'ui sa chõò;
i gha q'ãa di tc'ëean kaà.

⁹ Gatá di q'ãa di tc'ëea nea tc'ãò tama,
i gatá di porofitan ga tc'ãò tama khama.

¹⁰ Igaba ãe tc'ãòan kò ko hàà,
ne i gha ãe tc'ãò taman kaà.

¹¹ Xg'aor cóá ii kar kòo cóá khama ma kg'ui,
a ra a kòo cóá khama ma tc'ëe,
a ra a kòo cóá khama ma xòa,
a ãer ko hàà kaim khòè ba kúrú
kar kò cóán di zi dàò-kg'ám zi chõòkagu.

¹² Ncẽeska ta ko bóò-kg'áis koe nxòmase bóò khama,
igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa *Me* a bóò
Me.

Ncẽeskar cg'árés xòè-coa sa q'ana,
igabar gha ãem x'aèm ka kaisase q'ãa,
ncẽer ma kaisase q'ãaèa khamaga ma.

¹³ Zi gha ncẽeska
dctòm sa hěé,
nqòò sa hěé,
naka ncàmku sa hěéthěé zi hãa,
ncẽe zi nqoana zi,
si gaa zi ka kaia sa
ncàmku si i.

14

Porofitan hěé naka tãm xu cgoa kg'uiian hěéthěé
e

¹ Ncàm̄kuan koe tu tcãàn tcáo, naka Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tcãàn tcáoá hãase qaa, igabaga méé tu kaisase qaas gùu sa porofita si i.

² Eë ko tam xu cgoa kg'ui ba khóèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa kg'ui ke. Cúí khóè ga kóma q'ãa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian kam ko chóm̄sea zi gùu zi kg'ui khama.

³ Igaba khóèm ãe ko porofita ba ko khóèan cgoa kg'ui, tshàam gha ghùì i, a ba a ghùì-ghui tcáo o, a qgài-qgai tcáo o ka.

⁴ Gaam ãe ko tam xu cgoa kg'ui ba ko gaam cúí ba tshàoa ghùise, igaba ãe ko porofita ba ko kereke sa tshàoa ghùì.

⁵ Ncàm̄ar kò hãa, gatu wèéa tu ga tam xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'ëe porofita méé tu sa. Gaam ãe ko porofita ba ãe ko tam xu cgoa kg'uim ka cgáé me e ke, ncèè kg'uia xu ko kabìè tama ne. Igabaga ncèè tam xu kòo kg'uia kabìè nes gha kereke sa tshàoa ghùìè.

⁶ Ncèeska tíí qõe ga tuè, ncèè gatu koer ko hàà a ko hàà tam xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús qãè sa kúrúa máá tu u, ncèè méé xu ko sar ko x'ái tu u tama, kana q'ãan di tc'ëean máá tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'ëe gúu ga xgaa-xgaa tu u tama ne?

⁷ Cii cgoa di zi gúu zi kg'õèa hãa tama zi ka igaba, ncèe fulutuan hëé kana harepan hëéthéé khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khóè ba q'ãa ndakam tcgái ba ko ciìè sa, tcgáian koe i kò q'aa-q'ooan hãa ne cúíga a?

⁸ Gataga ncèè torompitam ncõoan ka ko q'ãa-q'ãam kò qãèse ts'oo tama ne i gha dín̄n ncõoan kg'ónòsea máá?

9 Gataga i gatu koe ii. Ncèè kóma q'ãase tama kg'uian tu kòo gatu di taman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'ëem khòè ba q'ãa dùú sa tu ko nxàe sa? Kg'ama tu gha ko tc'ään q'oo koe kg'ui.

10 Ncèe ta ko ma bóò khama, zi kái zi kg'ui zi tãáka zi nqõómkg'ai koe hàna, a ko wèéa zi ga kóma ko q'ãase gúùan nxàe.

11 Ncèè c'ëem khòèm ko nxàe sar kò kóma q'ãa tama ner gaam koe tãá za guuar khòè ra a, me gabá tíi koe tãá za guuam khòè me e.

12 Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tu úú kg'oana, ke méé tu ãe gha kereke sa tshàoa ghùì zi qaa naka gazi ka cg'oè cgaeè.

13 Gaa domka méém wèém khòèm ãe gha ko tam xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, ãem ko kg'ui sam gha kg'uia kabì di sa.

14 Eër ko tam xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tirim tc'ëem koe còrè, igaba i tiri tc'ëean tc'áróan kúróu tama.

15 Kháé ra gha nxãaska dùú sa kúróu? Tc'ëem koe hãase ra gha còrè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa còrè; tc'ëem koe hãase ra gha nxáè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa nxáè.

16 Ncèè Nqari ba tsi kò ko tc'ëem koe tsi hãase dqom, ne ba gha ntama ma gaam ãe kóma q'ãa tsi tama ba tsari qãè-tcaoa-máákuan ka máá: "Amen" témé, c'úùam hãa dùú sa tsi ko nxàe sa ka?

17 Qãèse tsi gha ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, igabas ãe sa c'ëem khòè ba tshàoa ghùì tama.

18 Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, wèé tu nqáéaser ko tam xu cgoa kg'uis gúùs domka,

19 igabar kerekes koe tc'ëea te cgoa 5 xu kg'ui xu kómako q'ãase xu kg'ui kg'oana, a nxãasega c'ëe ne

xгаа-xгаа; там xu cgoar ko 10,000 kg'uian kg'ui ka тамase.

²⁰ Тíí qõe ga tuè, cg'aré cóa khama ma tc'ëean tu chõðkagu. Cg'ãè zi gúù zi koe méé tu cóa ii, igaba méé tu tc'ëea tu koe kaia hãa.

²¹ Nqarim di x'áèan koe i ncëeta ma góásea:
 “Ncëe ne khòè ne cgoar gha kg'ui
 tãá zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòè ne hëé
 naka tãá za guua ne khòè ne di kg'áman cgoa
 hëéthëé e,

igabaga ne komsana Tea hãa tite,”
 tam kò X'aigam *Nqari* ba méé.

²² Khamas там xu cgoa kg'ui sa ãe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita sa, nxãa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a ãe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³ Khama ncëè wèés kerekes kòo hààra xg'ae, me ko wèém khòè ba там xu cgoa kg'ui, ne c'ëe ne ncëe ãe tu ko kúru sa kóma q'ãa tama a c'ëem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, temeа tua, ta mééa hãa tite?

²⁴ Igaba ncëè wèém khòèm kò hãa a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana ãe kóma q'ãa tama ba tcãà, nem gha wèéan koe qãèse x'áíse chìbi-kg'aom ii sa, a *gha kháóa* wèéan koe ga xõara mááse,

²⁵ i gha tchõàn ãe tcáóa ba koe chómsea a tchàa koe tcg'oa. Me gha ncëem dàòm ka kg'áía ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqom, a nxàe a máá: “Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hãa,” témé.

Tchànose dqoma ne

²⁶ Dùú sa ta gha kháé nxãaska nxàe, tíí qõe ga tuè? Eë tu kò hààra xg'ae nem wèém khòè ba c'ëes gúù sa úúa, ciim ga ba, kana xгаа-xгаа sa, kana Nqarim

x'ái mea sa nxàea tcg'òó sa, kana tam xu cgoa kg'ui sa, kana tam xu ko méé sa kg'uia kabi sa. Wèéan ncêe ga méé i kúrúè nakas gha nxãasega kereke sa tshàoa ghùè.

²⁷ Ncèè c'èe khóèan kòo tam xu cgoa kg'ui ne méé i cam kana nqoanan cúíga gatà hêé, nakam ko wèé x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kabi ba.

²⁸ Ncèè kg'uia-kabi-kg'aom kò kàà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa hêéthêé e.

²⁹ Cam kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'èe ne gane di zi kg'ui zi qàèse bóda tcg'òó.

³⁰ Ncèè c'èem khóèm kò xg'aes koe hãa, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'èes gúù sa x'áè ne méém èe hãa a ko kg'ui ba nqoo.

³¹ Wèéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxãasegam gha wèém khóè ba xgaa-xgaase, a ba a gha korèè ka.

³² Porofiti xu ko gaxu di tc'èean gaxu di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa.

³³ Nqari ba kómku tamas dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncèe i wèé zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama

³⁴ méé zi khóè zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara máàè tama, igabaga méé zi máàsea hãa, ncèe i ko Moshem di x'áèan méé khamaga ma.

³⁵ Ncèè c'èes gúùs ka zi kò q'ãa kg'oana hãa ne, méé zi gazi di xu khóè xu x'áéan koe tèè, khòès gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶ Nqarim dim kg'ui ba gáé gatu koe guu a hààraa? Kana baa gatu koe cúíga hààraa?

³⁷ Ncēè c'ëem khòèm kòo tc'ëea máá, porofiti me e, ta tc'ëea, kana Tcom-tcomsam Tc'ëem di aba nem úúa, ta tc'ëea, ne méém dtcòm ãer ko góá máá tu u sa X'aigam dis x'áè si i sa.

³⁸ Ncēes gúùs kam kòo tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thëé gataga tc'irì-tc'iriseè.

³⁹ Ke ncēeska, tí qõe ga tuè, porofitan koe tcãà tcáóa tu, naka tua táá tam xu cgoa kg'uiam xgáè-kg'am guu.

⁴⁰ Igaba méé zi wèé zi gúù zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúè.

X'ooan koe tãe sa (15)

15

X'ooan koe tães Krestem di sa

¹ Tí qõe ga tuè, qãè tchõàn ncēer kòo xgaa-xgaa tu u kar ko tc'ëe-tc'ëe tu u, ncēe tu kò thëé séèa mááse e, a tu a kò gaan koe téé-tëe e,

² ncēe gaan ka tu ko kgoaraè e, ncēer ma xgaa-xgaa tu ana khama tu kòo ma qgóó o ne. Nxãata tu kò hëé tama ne tu kg'amaga káà hùise dtcòmà hãa.

³ Eër kò máàèa hãa sar kò gataga thëé kaisase cgáés gúùs iise máà tu u khama: ncēe Krestem gatá di chìbian domka x'óóa máána hãa sa, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma,

⁴ a ba a kò kg'ónòè, a nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tãe, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma,

⁵ a ba a kò Peterem koe* x'áíse, naka 12 xu xgaa-xgaa-kg'ao xu koe hëéthëé e.

* **15:5: *Petere*** - Gerika sa ko “Kefasem koe,” témé.

6 A kò gaa koe guus ka cúí x'aè ka 500 sa nqáéa hãa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áise, ncêe kái-kg'aise i gane ka c'êea ne qanega kg'õèa hãa ne, i c'êea ne x'óóa† hãa ne.

7 A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áise, a ba a gaa koe guus ka wèé xu x'áè úú-kg'ao xu koe x'áise.

8 Wèéa ne ka kháókam kò gataga tíí koe x'áise, c'êem khòem x'aèa ba ka ábàè tamam khama ma.

9 Wèé xu x'áè úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áè úú-kg'ao tar gha ma tciie sa kg'ano tama, Nqarim dis kereke sar kò xgàra khama.

10 Igaba Nqarim di cgómkuan kar ncêer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan êem máà tea hãa a tíí koe táá káàn tséé. Igabagar wèé xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tsééa hãa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò Nqarim di cgómku u ncêe kò tíí cgoa hãa a.

11 Khama nxãaska, tíí koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncêe sa wèéa xae ko xgaa-xgaas ga si i, si ncêe sa gaas koe tu kò dtcòm̄s ga si i.

X'ooan koe tês êe x'óóa hãa ne di sa

12 Ncêeta i ko ma xgaa-xgaaè a ko máá: Kreste ba x'ooan koe têea, témèè, ka ne gha ntama ma gatu ka c'êe ne máá, x'ooan koe têe sa káà si i, témé?

13 Ncêè x'ooan koe tês kò káà sa ii nem nxãaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùie ta ga hãa.

14 Ncêè Krestem kò x'ooan koe ghùie ta ga hãa, ne i sixae di xgaa-xgaan káà hùì i, i gatu di dtcòm̄an ga thêé káà hùì i.

15 Nxãaska ne gha khòè ne gataga bóòà tcg'òò, tshùù-ntcõa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae

† 15:6: x'óóa - Gerika sa ko máá: "x'òma," témé.

Nqarim di xae e sa, Nqarim ka tseeguan nxàe tama xae, Nqari ba Krete ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncèè ãe x'óóa ne kò ghùìe tama nem *Nqari ba* Krete ba thée ghùì ta ga hãa khama.

¹⁶ Ncèè ãe x'óóa ne kò ghùìe tama nem nxãaska Krestem igabaga ghùìe ta ga hãa khama.

¹⁷ Ncèè Krestem kò ghùìe hãa tama ne i gatu di dtcòmàn káà tséé e, tu qanega gatu di chìbian koe hàna.

¹⁸ Nxãaska ne gane ãe Krestem koe dtcòma hãase x'óóa‡ hãa ne thée aagusea hãa.

¹⁹ Ncèes kg'õès koe cúí ta kò Krestem koe nqòòan úúa hãa ne ta wèé khóèan nqáéa hãase cgómga ta a.

²⁰ Igaba, ncèe i ii khamagam Krete ba x'ooan koe ghùìe hãa! Tc'ãà a kúrúseam tc'áróm dis x'áís iise ãe x'óóa§ hãa ne gha ghùìe di sa.

²¹ Eès ma x'oo sa khóèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tãe sa thée khóèm koe guu a hàà khama.

²² Ncèe i ko ma Adam koe ma wèé khóèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'õèkaguè khama.

²³ Igabam gha wèém khóè ba gam di x'aèan ka *ghùìe*: Krete ba tc'ãà a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncèe hààram kò hãa ne.

²⁴ Si gha nxãaska chõò-q'oo sa hàà. Eèm ko Krete ba wèé tc'ãà-cookg'aian hãé naka ãe qarian qgóóan hãé naka qarian hãéthée kaàkagua xg'ara kam gha Nqarim Xòò ba hàà x'aian máa.

²⁵ *Krete ba* méém tc'ãà-cookg'ai nakam gha

‡ 15:18: x'óó - 6 koe bóò. § 15:20: x'óó - 6 koe bóò.

Nqari ba nxãakg'aiga síí Gam di cg'õo-kg'aoan wèé ga Gam di nqàrèan ka nqãaka tòó khama.

²⁶ Kháóka dim cg'õo-kg'aom hàà gha cg'õoè ba x'oo si i.

²⁷ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: “Nqari ba wèé gúùan nqàrèa ba ka nqãaka tòóa,” témé khama. Eë i kò máá, wèé zi gúù zia Gam qari koe tòòèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe kàà Me e, Gaam èe kò wèé zi gúù zi nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba.

²⁸ Wèé zi gúù zi kò Gam qari koe tòòèa, nem gha nxãaska Cóám igaba thëé Gam qari koe hãa, Gaam èe wèé zi gúù zi ko nqàrèa ba ka nqãaka tòó ba, nxãasegam gha Nqari ba wèé ne khóè ne koe wèés gúù sa ii ka.

²⁹ Ncèè èe x'óóa ne kò tseegukaga ghùìè tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'èe khóèan qanega èe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gúù sa ia ko nxãaska hùì, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne?

³⁰ Dùús domka ta ko nxãaska wèé x'aè ka tshúù-xam zi qgáì zi koe tcãàsea máá?

³¹ Tíí qõe ga tuè, tseegua ner ko bìrí tu u -koasean ncëer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèé cárn ka x'óó.

³² Dùú sa gha kabisea máá te, èer kò Efeso koe qãáka di kg'oo-coan cgoa x'ãaku ne, khóèan di zi tc'èe-kg'lám zi cgoa? Ncèè èe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùìè tama ne ta ga nxãaska máá:

“Hàà naka ta tc'õó naka kg'áà q'uu ka ta ko x'óó ke!”
témé.

³³ Táá qàe-qaeè guu: “Cg'ãè tc'èe khóèan cgoa xg'aea ne ko qãè gúùan tshúù-tshuu ke.”

34 Gatú di qǎè tc'ēan koe kabise, naka tua táá chìbian kúrú guu. C'ēe nea Nqarim ka c'úua hǎa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncēe gúuan nxàe.

X'ooan koe tēeam tc'áro ba

35 Igabam ga c'ēe ba tēè a máá: “Nta iim dàòm ka ne ko ēe x'óóa hǎa ne ghùìè? Nta iim tc'áro ba ne gha úúa?” témé.

36 Tsáá káà tc'ēe tsi khòè tseè! Eē tsi ko xháràm cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxāwa kg'òè.

37 Eē tsi kòo xhàrà, ne tsi kúrúse gham tc'áro ba xhàrà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhàrà, c'ēm kg'amka péréan di ba kana c'ēe tc'òoan dim ga ba.

38 Igabam ko Nqari ba Gam tc'ēea máá ana hǎa tc'ároan máà a, gatagam ko wèém cgùri ba gam dim tc'áro ba máà.

39 I cgàan cúíta ii tama: khòèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'àuan dian hàna.

40 Nqarikg'ai di tc'ároa ne hàna, i nqòómkg'ai di tc'ároan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'ároan di x'ààn cuiaka a, nqòómkg'ai di tc'ároan di x'ààn ka.

41 Cám sa c'ēm x'àà ba úúa, me nxoe ba c'ēe ba úúa, i tconòn c'ēe ba úúa. C'ēm tconòm di x'àà-q'ooa nea c'ēm dian ka tǎáka a khama.

42 Ncēeta i gha ii ēe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùìè ne. Eē ko xhàràè sa ko kaà, igabas ēe ko ghùìè sa kaà tite;

43 Cg'ǎès iises ko xhàràè, igabas gha hàà t'òès iise ghùìè; kg'amka iises ko xhàràè, igabas gha hàà qarì úúase ghùìè;

44 tc'áróm kòo xhàràè nem nqõómkg'ai dim tc'áro me e, igabam gha hàà ghùèè a nqarikg'ai dim tc'áro ba ii.

Ncëem ma nqõómkg'ai dim tc'áro ba hààna khamagam gataga thëé nqarikg'ai dim tc'áro ba hààna.

45 *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i ncëeta ma góásea a ko máá: “Kg'aika dim khòèm Adam ba kò kg'òèa hãam khòèm iise kúrúèa,” téméè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'ëe Me e.

46 Tc'ëe ba tc'ãà naka hàà tama, igabagam tc'áro ba tc'ãà a hààraa, me nxãwa kháóka tc'ëe ba hààraa.

47 Tc'ãà dim khòèè ba kò nqõómkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cãm dim khòèè ba nqarikg'ai koe guua.

48 Khòèè ne nqõómkg'ai di nea nqõómkg'ai dim khòèm khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khòèm khama ii.

49 Ncëe ta ma nqõómkg'ai dim khòèè ba ma tc'èèa hãa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khòèè ba tc'èèè.

50 Bìrí tu ur ko, tíí qõe ga tuè, a ko máá: “Cgàa ba hëé naka c'áòan hëéthëéa Nqarim di x'aian q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga èe kaà tama sa q'òòà hãa tite,” témé.

51 Komsana tu! Chómsea tseegua ner ko bìrí tu u: cuiskaga ta wèéa ta ga x'óó** tite, igaba ta gha wèéa ta ga kúrúá kabiè,

52 xòm x'aè-coam q'oo koe, tcgáím di ts'ee-ts'eban khama, kháóka dim nxãàm ko q'au ka. Nxãà ba gha q'aukaguè khama, ne gha èe x'óóa hãa ne ghùèè a kaà tite, ta gha kúrúá kabiè.

** 15:51: x'óó - 6 koe bóò.

53 Eẽ kaàkoan méé i kaà taman hãakaguè, naka i ãe x'óokoan x'óó taman hãakaguè khama.

54 Gaam x'aèm ãem kaàkos gha ko ãe kaà taman hãakaguè, si x'óoko sa ãe x'óó taman hãakaguèm kas gha nxãaska ãe *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góásea hãa sa kúrúse, ncẽe ko máá: “X'oo sa tààèa a kaàkaguèa,” témé sa.

55 “X'oo seè, tààa si hãa xòèa nea ndaa? X'oo seè, sari xõóan di thõòaa nea ndaa?”

56 X'oo sa ko gas di kaá cgoa di qarian chìbian koe hòò, i ko chìbian gaan di qarian x'àèan koe hòò.

57 Igabaga ta ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncẽe ko tàà cgoa di qarian màà ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

58 Gaa domka, tíi qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè, qarika méé tu téé, naka táá ntcãa-ntcãe guu, naka tua X'aigam di tsééan wèé x'aè ka cg'òèa hãase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan káà hùi tama sa tu q'ana hãa ke.

Dtcòm-k'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16

1 Ncẽeska aba zi ncẽe ko dtcòm-k'ao ne *Jutea di ne* xg'ae-xg'aea mááè zi ka: Gatu igaba méé tu théé Galatia di zi kereke zir kò ma x'àèa hãa khama hãe.

2 Tc'ãà dim cam wèem bekem dim ka méém wèem khòè ba ãem ko gàba marian ka c'èean tòóa mááse, naka i gha nxãasega ãer kòò hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu.

3 Ra gha ãer ko hàà ne, ãe tu nxará tcg'òóa hãa xu khòè xu tcgãya zi màà, dìi xu ii sa ko nxàe zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu.

⁴ Ncèè tíí ga ra méér qõòs kò ko qaase ne xu gha tíí cgoa qõò.

Paulom di zi dàò zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síí tcana tcg'oa sar bìrísea hãa khama.

⁶ A ra a gha c'èedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hãa, c'èedaoka wèés saos ga sa, tu gha nxãasega hùi te ra còoka qõò, èer ga ko qõò qgái wèé koe.

⁷ Nqáékose bóòda tur ncēeska tc'ēe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hãa sar nqòòda hãa khama, ncèè X'aigam *Nqarim* kòo kgoara máá te ne.

⁸ Igabar gha Efeso koe hãa, me gha nxãakg'aiga síí Pentekoste dim cárm ba hàà.

⁹ Kaisam nquu-kg'ám qãè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i káí ntcoekg'aosan hàna.

¹⁰ Timoteom kòo hàà ne méé tu kúru nakam táá cúí gúú ga gatu koe bèè guu, X'aigam di tsééa nem ko kúru ke, ncēer ko tíí hēé khama.

¹¹ Ke méé i táá cúí khòè ga ntcoe me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàòan koe tsééa úú me, nakam gha nxãasega tíí koe kãbise. Gabá hēé naka c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu hēéthhēé ra qãà hãa ke.

¹² Ncēeska gaxae ka qõesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'ēea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncēeskagam gha síí sa wèè tcáóa ba ka tc'ēe tama*. Igaba èem kòo tchànóm x'aè ba hàà nem gha síí cgae tu u.

Còò di zi x'áèku zi

* **16:12: wèè tcáóa ba ka tc'ēe tama** - Gerika sa ga máá: “Nqarim dis tc'ēes tama si i,” témé.

13 Q'õésea méé tu hãa, dtcòm̃s koe qarika téé, ghùi-ghuin tc'ëea hãa, naka qari ii.

14 Wèés gúùs ãe tu ko kúrú sa méé tu ncàm̃kuan cgoa kúrú.

15 Stefanase ba hëé naka gam x'áé di ne hëéthëéa Akaia koe tc'ãa di ne dtcòm̃-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'ëe ne dtcòm̃-kg'ao ne tsééa máás koe máásea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tíi qõe ga tuè,

16 gatu igaba tu gha ãeta iis tséé sa ko kúrú xu hëé naka wèém ãe ncëes tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tséém ga ba hëéthëé di qarian dòm̃ q'oo koe hãa sa.

17 Stefanase ba hëé naka Foretunato ba hëé naka Akaiko ba hëéthëé xu ncëe koe hààraa domkar qãe-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùi khama.

18 Tirim tc'ëe ba hëé naka gatu dim tc'ëe ba hëéthëé xu kò kãba-kãba. Ke méé tu ãeta ii khòèan kaisa tcoman máá.

19 Asia dim nqõóm̃ di zi kereke zi ko tsgám̃kagu tu u. Akila ba hëé naka Perisila sa hëéthëé khara ko kaisase tsgám̃ tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thëé.

20 Wèé ne dtcòm̃-kg'ao ne ncëe koe hãa ne ko tsgám̃kagu tu u. Tsgám̃kaguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

21 Tíi Paulo ra ko tíi tshàu cgoa ncëe tsgám̃kuan góá.

22 Ncèè c'ëem khòèm̃ kò X'aiga ba ncàm̃ tama ne méé i cgúíkuan gam koe hãa. *Maranatha!* † - *Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.*

† 16:22: *Maranatha* - Ncëem kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máá: "Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè," témé.

²³ X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

²⁴ Tiri ncàmkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b